

4. Ker trpi šolski čas za te otroke 8 let, morajo imeti zavodi po 8 razredov.

5. Poedini razredi naj imajo načeloma po 10 do 12 gojencev, oziroma gojenk, in svojega strokovnega učitelja.

6. Da ne trpi enotna vzgoja otrok in enotno vodstvo zavoda, ne smejo imeti posamezni zavodi več kot 100 otrok, vstevši tudi morebitne vzporednice.

7. Pri pouku je otroke ločiti po inteligenci, zmožnosti ter morebitnih ostankih sluha in govora, če jih je zadosti, da tvorijo razred zase.

8. Kot učna metoda velja izključno govorna ali oralna metoda, samo pri dušno zaostalih je dovoljena tudi kombinacijska metoda (govor, pisanje, naravno kretanje), pa tudi tu naj, če je le količičaj možno, prevladuje glasovni govor.

9. Vsaka gluhoznemica imej primerno opremljeno delavnico za rokotvorni pouk. Gojenci se naj uče mizarstva, rezbarstva, strugarstva, modeliranja, pletanja in kartonaže, gojenke pa šivanja, likanja, ženskih ročnih del in gospodinjstva. Pri rokotvornem pouku je gojiti ljubezen do dela, učiti gojence nekake spretnosti v rabi orodja, jih seznaniti z različnimi sirovinami, z redom in snago, posebno je pa gojiti in vaditi konverzacijo v glasovnem govoru.

10. Za nagluhe, ječače in brbotiče, skratka, za otroke z govornimi hibami je ustanoviti posebne tečaje; pouk v teh tečajih in pa vodstvo se poveri strokovnim učiteljem gluhoznemim, ker so ti zavoljo svoje izobrazbe in prakse za to posebno sposobni.

11. Učitelj - vzgojitelj gluhoznemcev mora biti strokovno izobražen. Za prehodni čas veljaj načelo, da mora imeti kandidat, ki hoče biti učitelj na gluhoznemnici, najmanj 4 let prakse na osnovni (ljudski) šoli, preden prične s pripravo za strokovno izkušnjo. Strokovna priprava se vrši na zavodu, strokovno izkušnjo je pa napraviti pred posebno komisijo, ki jo določi višja šolska oblast. Kadar stopi v veljavno novi šolski zakon, si mora kandidat, ki mora imeti po zakonu določeno izobrazbo učitelja osnovnih šol, pridobiti strokovno teoretično znanje na vseučilišču, praktično pa na zavodu. Predmeti vseučiliških študij so: anatomija in fiziologija govora in možganov, v kolikor je to potrebno z ozirom na govor; psihologija govora; anomalije (motenja) govora (jecanje, brbotanje, afazije, agrafije itd.); fonetika; orofonija; psihoze; anatomija in fiziologija sluha; boleznj in drugi vzroki ter posledice gluhot; čutila in njih pomen za dušno in telesno življenje; učni jezik; svetovni jezik (francoščina) in eksperimentalna psihologija in pedagogika. V zavodu naj se kandidat seznanj natančno z metodo in pa z objektom vzgoje in pouka, torej s specialno praktično pedagogiko in didaktiko. V izpopolnitev praktičnega strokovnega znanja se naj dovoli učiteljem po potrebi tudi denarna podpora za proučevanje vzgojnih in učnih pridobitev na inostranskih zavodih.

Trije grobovi.

Zega Mihael, vpokojeni nadučitelj iz Kanala pri Gorici, je — zadet od kapi — dne 25. t. m. v Ljubljani umrl in bil 27. t. m. pokopan pri sv. Križu. Blagi pokojnik je bil rojen 25. septembra 1852 v Skopem na Zingarcal na Krasu. Šolal se je v Gorici; dovršil 4. realko, dva tečaja učiteljskega in pred nastopom učiteljske službe obiskoval 2 leti kmetijsko šolo v Gorici ter napravil leta 1896 zrelostni in leta 1872 usposobljenostni izpit. Nastopil je v Veliki noči leta 1871 podučiteljsko službo v Kanalu, jeseni istega leta bil imenovan za začasnega nadučitelja v Kanalnju na Vipavskem. Leta 1872 je bil imenovan na lastno prošnjo za stalnega podučitelja v Kanalu, kjer je postal po 20. letih nadučitelj in zaradi bolezni bil po 27 in polletnem službovanju leta 1899. vpokojen. Nepozabni pokojnik ostane vsem znanec, osobito prebivalstvu kanalskega sodnega okraja, v trajnem spominu, ker več ne bi bil mogel storiti, kot je storil za svoj narod.

Kot učitelj-posesnik in občinski staršina je spoznaval vedno bolj grozote popolnoma zanemarjenega okraja v vseh ozirih in, kar je bilo najhuje, strahovito zadolženost kmetov. Prirejal je zato po vseh krajih javna predavanja, ustanavljal sadjarska in vinarska društva in posojilnice; pripomogel je, da so se ustanovljale šole po vseh vaseh.

Kot župan, udokrajnega šolskega sveta in deželni poslanec je vplival za izboljšanje položaja. Kot 13letni načelnik cestnega odbora je dosegel od vlade načrt za gradnjo cest in vodovodov v okraju. Sadjarstvo se je skokoma povzdignilo, tako da je bilo sadje v mnogih razstavah odlikovano, da, celo v Parizu in v Düsseldorfu. Gradile so se šole, ceste in vo-

dovodi, bilo je vedno več zlahtnega sadja in lepe živine, okraj se je otresel malone vsega dolga — a kruta vojna je ves trud uničila.

Vrhutega je nastopal kot govornik in igravec, pa tudi kot skladatelj se je pokazal umetnika. Omenim naj samo njegovo skladbo »Raduj se, nebeška kraljica«, v kateri je prehod »prosi ti za nas boga« nekaj klasičnega.

Dobričina naroda! Lahka Ti bodi slovenska zemlja in blag spomin! Ostalim sožalje!

Kazafura Maks, stalni učitelj v Solkanu pri Gorici, rojen leta 1891 v Ročinju pri Kanalu, je izdihnil svojo blago dušo dne 26. februarja t. l. v Rožni dolini po dolgi in mučni bolezni kot žrtev svetovne vojne. Pri vojnikih je bil od splošne mobilizacije do razsula; krogle so mu prizanašale, a podlegel je dolgi — pri vojnikih nabrani — bolezni.

Maks je obiskoval ljudsko šolo v Kojškem, potem dovršil 3 gimnazijske razrede v Gorici in slednjič prestopil na goriško učiteljske, kjer je leta 1910 napravil zrelostni izpit in leta 1913 usposobljenostni izpit. Jeseni leta 1910 je nastopil službo začasnega učitelja-voditelja v Kostanjevici-Ligu nad Kanalom in bil premešen 1. januarja 1914 kot stalni učitelj v Solkan, kjer je služboval do mobilizacije. Le štiri leta je deloval na šolskem polju z najboljšimi uspehi in kot dober pevec sodeloval pri raznih društvih. Bil je dober učitelj: kremenit značaj in zvest, odkritosrčen ter priljubljen tovariš. Blag mu bodi spomin in lahka slovenska zemlja!

Vittori Josip, učitelj-voditelj na mestni ljudski šoli v Rožnemdolu pri Gorici, je prominul 14. aprila 1919 v ljubljanski deželni bolnici in njegovemu zemski ostanki so bili pokopani 16. t. m. na Viču.

Dobri Joško je bil rojen 1867. leta v Kanalu. Dovršil 2. razred domače ljudske šole, se je šolal na gimnaziji v Gorici in slednjič prestopil na koprsko učiteljske, na katerem zavodu je leta 1888 napravil zrelostni in 1892. leta usposobljenostni izpit. Prvo učiteljsko službo je nastopil 1. oktobra 1888 v Podgori pri Gorici, kjer je služboval eno leto; dalje je poučeval 3 leta v Opatjensku na Krasu, 5 let v Vedrijanu v Brdih, 5 let kot učitelj-voditelj na Vrhu sv. Mihaela na Krasu in bil 1. julija 1902 imenovan za učitelja-voditelja v Rožnemdolu in tam služboval do leta 1915 ter zaradi vojnih dogodkov moral zapustiti službeni kraj in svoj — na »Livadi« pri Gorici v potu svojega obraza zgrajeni dom. Deloval je z uspehom v šoli in izvun nje, sodeloval pri raznih društvih in bil priljubljen vsepovsod. Z njim je izgubilo učitelstvo odkritosrčnega tovariša, šolstvo dobrega učitelja, narod neumornega delavca in družina skrbnega očeta. Blag mu bodi spomin.

IREN:

Značilno za sedanje čase in razmere.

Nekje na Slovenskem ob jezikovni meji stoji v prijazni dolinici vasica, kjer se nahaja enorazrednica, komaj par kilometrov oddaljena od železniške postaje, kjer teče glavna proga. Šola je nova in tako prijazna stavba na tako pripravnem kraju, da vidiš malo tako pripravnih enorazrednic pri nas. Se ji pač vidi, da so jo stavili Nemci s podporo raznih društev in jo napravili udobno in vabljivo za deca in za učitelja. Temu primerno je urejena šola sama, stanovanje učiteljevo in tudi šolski vrt.

Na tej šoli je bilo razpisano mesto učitelja-voditelja. Kaj mislite, koliko prosilcev se je oglasilo? Ne uganete! — Nobeden!

Nedavno sem se ondi mudil po opravkih. Obiskal sem tudi svojega dobrega znanca, bivšega profesorja, doktorja modroslovja in svoječasnega vseučiliškega docenta. Moža so butali valovi vojne semintja, pretrpel je silno mnogo, kakor sto in sto drugih žrtev in naposled je dobil on in njegova družinica zavetja pri dobrem prijatelju v tej prijazni dolinici, kjer živi brez službe samo svoji znanosti in svoji obitelji. On namreč ni tiste narave, da bi šilil v ospredje, da bi se trgaj in klečepal za udobna mesta, kakor delajo danes prav mnogi, hoteč izkoristiti to prehodno dobo kar najbolj v svojo osebno korist. Mož stoji namreč še danes na idealnem, a jako nevhvaležnem stališču vsaj za sedanjo dobo materialnih dobičkov, da je nemoralno in poštenega človeka nevrredno osebno koristolovstvo.

Med raznimi pogovori sva omenila tudi ondotno šolo enorazrednico, za katero se ni oglasil nobeden prosilec. In kaj mi je omenil? Povedal mi je, da s

svojo ženko prav resno razmotrivata, da bi on prevzel mesto učitelja na ondotni šoli. Izprva sem menil, da se šali, dasi nima te navade. Na moje začudenje pa mi še enkrat potrdi isto s sledečo motivacijo: Šola je jako lepa, stanovanje naravno vzorno, kraj prijazen, blizu železnice in vse kakor nalašč ustvarjeno za mirnega, tihega duševnega delavca. Učitelstvo bo pa tudi v novi državi gmotno tako podprto, da se mu ne bo treba boriti za obstanek. Kar bi v mestu več zaslužil, bi toliko več porabil in bi se ne mogel tako intenzivno posvetiti svojim študijem, kakor v tej tihni in mirni vasi.

Ta dogodek se mi je zdel tako značilen za sedanje čase in razmere, da ga je treba oti pozabljeno, kar mi gotovo oprosti tudi dotičnik, dasi ga nisem vprašal za dovoljenje!

Izpit učne usposobljenosti za meščanske šole.

Da ustrežem želji uredništva »Učit. Tovariša«, nameravam s sodelovanjem dveh tovarišev, ki sta izprašana iz 2., oziroma 3. skupine, priobčevati nasvete, nekako navodilo, kaj in kako naj študira, kdor se kot samouk pripravlja na izpit učne usposobljenosti za meščanske šole.

Umestno bi bilo, da se pogovorimo najprej o »meščanskošolskem« izpitu vobče, o predmetih posameznih skupin ter da se posvetujemo, za katero skupino naj se odloči ta ali oni.

Ker pa bi rad videl, da začnemo z resnim delom takoj s 1. majnikom, storimo to pozneje, kjer in kadar se bo nudila prilika.

Novi šolski zakon bo vzgajal učiteljski naraščaj, ki bo temeljiteje izobražen, nego smo bili mi, ko smo zapuščali učiteljske. Da nas ne bo mogel nihče prezirati, češ, da smo še iz »stare šole«, je v našem interesu, da izpopolnimo svojo strokovno in splošno izobrazbo. Zato pa vabim v naš krog tudi tovariše, ki se sicer ne mislijo pripravljati na izpit, a ki bi se radi znanstveno poglobili v pedagogiko (ali v kak drug predmet), kar bi bilo nujno priporočati zlasti takozvanim »vojnim maturantom«.

Iz razlogov, ki mi jih pač ni treba navajati, začnemo s psihologijo in logiko.

Od 1. do 15. majnika predelamo kot pripravo za Ozvaldovo »Psihologijo« Bežkovo »Dušeslovje«, ki ga je izdala Slovenska šolska Matica kot 1. snopič »Občnega vzgojeslovja«.

Sestaviti splošno veljaven »delovni načrt«, je pač nemogoče: ta študira lažje jutraj, oni zvečer, eden na ta način, drugi zopet drugače. Za zgoraj omenjeno »Dušeslovje« bi priporočal sledeči postopek:

1. Prečitaj knjigo, kakor bi čital kako povest!
2. Predelaj vsak § posebe; podčrtaj, kar se ti zdi važno, s črnim svinčnikom; kar ti je nejasno, z rdečim!
3. Pomisli, kaj bi izpustil, ako bi moral prirediti dotični § za učence srednjih šol!
4. Izdelaj si za vsak § primerno dispozicijo!
5. Znani trditv, da imamo o kakem predmetu le tedaj jasno predstavo, če ga znamo tudi narisati, bi se dalo oporekati. Neoporečna pa je trditev, da obvladamo popolnoma kako snov le tedaj, če jo znamo tudi predavati. Misli si torej, da stojiš za katedrom in predavaj (na izprehodu!) sponiranim poslušalcem §, ki si ga predelal!

6. Ne trati časa, da bi se učil preveč definicij na izust, pač pa jih izkušaj izpreminjati!

7. Ker nisi šolarček, ki mora prisegati na učiteljeve besede, sprejemaj vsako trditev, o resničnosti katere nisi popolnoma prepričan, s primerno rezerviranostjo: zavedaj se možnosti, da trde drug ravno nasprotno! V takih spornih točkah si boš moral pozneje ustvariti svoje mnenje, svoje prepričanje, ki pa ga boš moral znati tudi utemeljiti. Dostikrat pa se boš moral zadovoljiti s tem, da boš vedel, kaj piše o tem ta ali oni strokovnjak.

I. Magerl.

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ Ljubljansko učiteljsko društvo. Vabilo na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 4. maja, ob 11. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni s tem-le vzporedom: 1. O razvoju društva. Poroča predsednik J. Dimnik. — 2. O razpustu Slovenskega deželnega učiteljskega društva. Poroča tajnik J. Ambrožič. — 3. Volitev delegatov za prihodnje delegacijsko zborovanje naše Zaveze. — 4. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi odbor.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima svoje majniško zborovanje v nedeljo, dne 4. maja 1919, točno ob 2. uri popoldne v hotelu Jugoslavija (poprej Avstrija) v Slov. Bistrici. Vzpored: Zapisnik o zadnjem zborovanju; poročilo delegata o Zveznem delegacijskem zborovanju v Celju dne 16. IV. 1919. Predavanje: govori g. dr. Reisman o pesniku Bezruč. — Misli o »Načrtu o preustrojitvi šolstva in narodne vzgoje«. Določilo kandidata učiteljstva za okr. šolski svet. — Slučajnosti. Obilne udeležbe se nadeja — odbor. — Za učiteljski pomožni sklad so vpsalili: Otilija Fajglova v Slov. Bistrici 10 K, Mira Jankovičeva v Smartnem na P. 10 K, učitelstvo v Črešnjevcu 9 K 37 vin.

+ Učiteljsko društvo za brežiški in sevnški okraj zboruje v nedeljo, dne 11. maja t. l., ob 9. uri dopoldne v Sevnici. Društveni člani se prosijo, da prouče doma načrt novega šolskega zakona. — Pobirala se bo tudi udnina za Slovensko šolsko Matico. Tovariši iz sosednjih okrajev kot gostje dobro došli. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo, dne 11. maja t. l., ob 9. uri dopoldan v mestni deški šoli v Celju po sledečem vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o delegacijskem zborovanju Zveze slov. učiteljev in učiteljic na bivšem Stajerskem dne 16. aprila. 4. Poročilo o seji upravnega odbora Zaveze dne 17. aprila t. l. 5. Predavanje: »Moji doživljaji v Srbiji«, poroča tovariš Kveder. 6. Predlogi in nasveti. — K prav obilni udeležbi vabi — odbor.

+ Učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima svoj mesečni sestanek v četrtek, t. j. 8. maja, ob 3. uri popoldne v šolskem posloju na Jesenicah. Pridite vsi!

Kronika.

= Iz zasedenega ozemlja. V Idriji so odstavili vse učitelstvo. Ravnatelj Baebler je zbežal, ker so ga nameravali zapreti. — V Ajdovščini so poslali Lahi laškega učitelja, ki ima nalogo s pomočjo pičle hrane kolikor mogoče hitro polasčiti vse ajdovske otroke. Slovenske učitelje so vse odstranili iz Ajdovščine. — Slovenskim učiteljem v Gorici so s 1. marcem odpovedali službo. Vse slovenske šole v Gorici so še vedno zaprte. — Tako bo izgledala »avtonomija«, ki nam jo obetajo v Parizu!

= Z zagrebškega vseučilišča. Z ukazom regenta Aleksandra ustanove na zagrebškem vseučilišču profsorsko stolico za slovenski jezik in slovensko književnost. To stolico prevzame prof. dr. Fr. Ilešič. — Ban je imenoval srednješolskega profesorja dr. Arturja Šmida za privatnega docenta na filozofski fakulteti za zgodovino umetnosti in spomenikov na ozemlju kraljevine SHS.

= Spominu Petra Zrinjskega in Franje Krsta Frankopana je posvečen današnji dan, ko so v zagrebški stolni cerkvi pokopali zemeljske ostanke obeh teh narodnih mučnikov. — Po sklepu deželne vlade za Slovenijo z dne 16. aprila 1919 so ta spominski dan praznovali tudi po šolah. — V ta namen so posvetili med poukom posebno uro spominu Zrinjskega in Frankopana. Šole v Mariboru in Celju so imele razentega tisti dan, ko so prepeleli zemeljske ostanke skozi Maribor in Celje, šole prosto, da se je šolska mladina in učitelstvo korporativno udeležilo sprejema na železniških postajah.

= »Narodna Politika« kliče: »Liječimo analfabetizam!« Med Hrvatje je analfabetov 46 odstotkov, kakor pravi list, vojna statistika pa pravi, da jih je 71 odstotkov. Vzemimo v roke statistiko šolskih obvezancev in obiskovalcev, pa dobimo kažipot, kje treba iskati leka analfabetski bolezni na Hrvaškem. Kdo vodi izkaze o otrocih, ki ne obiskujejo šole? Kdo o onih otrocih, ki so pričeli pohajati šolo, pa so jo zapustili pred določenim časom? Kdo se briga za to, da od 100 učencev iz prvega razreda izvrši četrti razred komaj 10 učencev? Odgovor: Nihče! Treba se pobrigati za reformo šolskega zakona in za izpolnjevanje šolske obveznosti. Pa korenito!

Iz Jugoslavije.

— Goriški učitelji begunci so imeli sestanek dne 18. t. m. v Ljubljani. Na sestanku zbrano učitelstvo se je spomnilo umrlih tovarišev Maksa Kazafure in Josipa Vittorija. Tovariš V. Gregorje je poročal o delovanju odseka, izvoljenega na sestanku dne 3. februarja t. l. Pojasnil je zadevo o nakazu draginjskih doklad za leto 1918—19 in o regulaciji učiteljskih plač ter opozoril tovariše in tovarišice, zlasti na to-le: 1.) pri uvrščanju v plačilne razrede se šteje doba od 1. dne naslednjega meseca po prestanem izpitu učiteljske usposobljenosti; 2.) začasni učitelji napredujejo le do druge stopnje V. plačil-

nega razreda, ako se niso poganjali za stalno nameščenje; 3.) kot prvo nakazilo prejemkov dobi vsakdo plačo za januar do vsotnega meseca maja t. l. z odbitkom predujma, katerega je prejel na račun dohodkov za leto 1919. — Nadalje je pozival tovarise in tovarišice, naj se obrnejo v spornih vprašanjih za pojasnila na odsek, preden vložijo na viš. šol. oblast morebitne prošnje ali prizive. Na njegov predlog je bil izvoljen za predsednika sestanka tovariš Fran Merljak. — Po daljši in dokaj burni razpravi je bila sprejeta naslednja resolucija, ki je pravzaprav le pospešnica resolucije, sprejete na sestanku dne 3. februarja t. l.: »Goriški učitelji begunci, zbrani na sestanku dne 18. aprila 1919 v Ljubljani, jemljejo z veseljem na znanje simpatičen odmev, ki ga je izzvala zadnja njihova resolucija z dne 3. februarja t. l., tičoča se združitve vsega slovenskega učiteljstva v eno samo strokovno organizacijo, kolikor pri učiteljski samem, toliko v javnosti. — Toda v kljub temu se zdi, da nobena izmed obstoječih učiteljskih organizacij ne upošteva ideje skupnega strokovnega delovanja vsega slovenskega učiteljstva*). Zaradi tega pozivamo ponovno vse slovensko učiteljsko in vsa učiteljska društva, naj primejo to zadevo resno v roke, da se čimprej ustanovi enotna nepolitiška organizacija, ki jo potrebujemo tako nujno.« — Na sestanku se je ustanovil »Klub goriških učiteljev beguncev«, ki se bo bavil z vsemi stanovskimi vprašanji. V odbor so bili izvoljeni: Fran Merljak, Kristina Doljakova, Rezka Pipanova, Fr. Strgar, Fran Erjavec in Vinko Gregorič. Klubov naslov ostane oni, ki ga je imel doslej odsek. — Končno so se razdelili navzočim spisi, ki so jih svoječasno vpslali viš. šol. svetu v svrhu regulacije učiteljskih plač.

— Kaj je z meščanskimi šolami v Ljubljani? Čas beži — a o pripravah ni duha ne sluha. Kdo neki sedi na sklepih mestnega šolskega sveta in občinskega sveta? Ali se to zavlačevanje od gotove strani namenoma godi, da ne bo jeseni mogoče otvoriti meščanskih šol? Ponovno se obračamo do g. župana dr. Tavčarja z nujno prošnjo, naj energično poseže vmes in poskrbi, da se bodo sklepi tudi res izvršili!

— Galicija (Koroško). Za šolsko knjižnico nima tukajšnja šola niti ene slovenske knjige. Ker od okrajnega šolskega sveta nimamo pričakovati v tem oziru nikake izdatne pomoči v doglednem času, se obračamo do vseh prijateljev mladine s prošnjo, da nam pošljejo nekaj knjig, ki bi jih lahko pogrešali in ki bi bile primerne za šolsko knjižnico. Vsi eventualni darovi se naj blagovoljivo poslati šolskemu vodstvu v Krejancih, p. Galicija.

— Abiturienti l. 1894! Četrto stoletje bo minilo, odkar smo zapustili šolske klopi in se kot mladi pionirji podali v slovenski svet. Ker do sedaj še nismo praznovali skupno nobene obletnice, bi bilo želeli, da se po tolikih letih snidemo v svobodni Jugoslaviji tam, kjer bo zborovala naša Zaveza. — Večina tovarišev Primorcev ječi še sedaj pod tujim jarmom, upajmo, da bodo do tedaj svobodni v svobodni državi! Oglasite se o tej zadevi na podpisane ali v »Učiteljskem Tovarišu«! Jugoslovanski pozdrav! — Dramlje pri Celju, dne 21. mal. travna 1919. — Fort. Jelovšek, nadučitelj.

— Umrli je tovariš Gustav Vodušek ml., učitelj v Trbovljah, v 34. letu svoje dobe. — V Ljubljani je nenadoma umrl Mihael Zega, nadučitelj v p. in veleposestnik iz Kanala (Goriško). — Blag jima bodi spomin!

— Učiteljski aprovizacijski odbor ima v petek, dne 2. maja, ob 5. uri popoldne sejo v Učit. tiskarni v Ljubljani. Važno! Pridite vsi!

— Poročila se je v nedeljo, 27. aprila, gdč. Milica Sadarjeva, hčerka mestnega učitelja tov. Vendelina Sadarja, z g. Milisavom R. Stamatovičem, poročnikom v vojnem ministrstvu v Belgradu. Cestitamo!

— Poročila se je dne 26. t. m. v Brezovici Avgusta Podgornikova, učiteljica iz Opatjegasela na Goriškem, z Ludovikom Feiglom iz znane goriške rodovine, sedaj poštним uradnikom v Mariboru. Obilo sreče jima žele Goričani.

— Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 10. aprila 1919, smo prejeli naslednje poročilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave je odposlala za novo upravno dobo v mestni šolski svet ravnateljica Janka Nep. Jegliča in kateheta Ignacija Zaplot-

nika kot člana; ravnateljica Josipa Cepudra in učitelj Avgusta Pirca kot njih namestnika*). Zapisnikar oglasi bistvene kurenčije izza zadnje seje, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje seje, ki se je vršila dne 24. februarja 1919, se odobri brez ugovora. Sklene se več prošelj za daljše dopuste ali pa za njih podaljšanje priporočilno predložiti višjemu šolskemu svetu z nasvetom, da se prosilec ugodi. Poročilo o uvedbi srbohrvaščine v višje razrede obstoječih osemrazrednic in pa v meščanske šole kakor tudi o razdelitvi pouka se vzame na znanje. Poučujeta od 1. aprila 1919 izprašani učiteljici Marija Jurdanova in Katica Mataničeva, begunki iz Istre, v vsakem razredu po dve uri na teden. Poročilo o neobveznem pouku nemščine se vzame na znanje in se sprejme s tem poročilom združene nasvete. Na znanje se vzame letno glavno poročilo o stanju ljudskega in meščanskega šolstva v Ljubljani za l. 1918 in se sklene, da se ima poročilo predložiti višjemu šolskemu svetu. Na znanje se vzemo in odobre vsi nasveti in pripravljani koraki glede sprejema Nj. Kr. Visokosti prestolonaslednika Aleksandra v Ljubljani in sklene se, da se poročilo predloži višjemu šolskemu svetu. Na znanje se vzame poročilo o kolportaži časopisja po ulici in po javnih lokalih. Sklene se protest proti temu, da se s kolportažo bavi tudi šoloobvezna mladina. Merodajna oblastva je z vsem poudarkom na to opozoriti, kako nevarno in vzgoji šolske mladine kvarno je to zlo, ki se mora kar najhitreje odstraniti in kolportaža poveriti le za to primernim odraslim ter v to legitimiranim osebam. Končno se sklene mestni magistrat naprositi, naj pri občinskem svetu izposluje za novi mestni manjšinski šoli kredit za običajne dotacije. Po tem zaključki predsednik sejo.

Književnost in umetnost.

O našem šolskem izrazoslovju.

Nastopne opazke sta izzvali 2 srednješolski uradni tiskovini, »katalog« in »glavni zapisnik o zrelostnih izpitihi«, ki sta v tiskovnem oziru, kakor vse, kar izhaja iz »Učit. tiskarne«, dovršeni, a v vsebinskem, ki pride na rovaš sestavljalcev, ne brez nedostatkov. Javna razprava o stvari ni odveč, ker se tiče tudi splošnosti našega šolskega ustroja.

Izrazi stalnega pomena naj bi bili tudi enotni; ni prav, da nahajamo v navedenih 2 obrazcih »sprejemno izkušnjo«, ponavljalno »izpiti« (takisto tudi »zrelostni izpiti«) ter »zrelostno skušnjo«, torej 3 besede. Da se na istem mestu snidemo celo z »m a t u r o«, tega niti ne uvažujem, besedo celo pozdravljam za praktično rabo v življenju, ker je tudi pri nas udomačena in smo se je začeli ogibati šele, ko so jo Nemci izrinili iz šolskih tiskovin. Za današnjo uradno rabo pa, se mi zdi, se moramo odločiti edino za »izpiti«; beseda je res hrvaška, a se je pri nas tako udomačila, da jo moremo smatrati tudi že za svojo. Ima pa to prednost, da kot prvotna nedomačinka ostro označuje svoj pojem, mnogo ostreje, nego če jo prevedemo v naše »izpraševanje«, ki ga lahko nanašamo i na kaj drugega nego na »izpiti«. Nekoliko neobičen se nam še pač zdi soodnosni glagol »izpiti« (rajši pravimo »izpraševati«), a dobro bo, ako se privadimo i njega i pridevnika »izpiten« poleg »izpraševalen«. Glagola »skušati« in »izkušati« bi bilo treba v pomenu ločiti; v današnji pisavi je v vseh slučajih priljubljena le oblika »i z kušati«, dasi je v svoji h slučajih »skušam« na mestu! O tem o drugi priliki.

Da se tujk ogiblamo, to je eden izmed temeljnih zakonov; zasmehoval pa je že Prešeren tiste, ki se bojijo kar vsake tuje besede. Tudi moramo razlikovati, iz katerega jezika so tujke vzete, da o drugih ozirih ne govorim, kar bi zahtevalo posebnega poglavja. Toliko pa stoji: ako tujko pridržimo, naj nima nikake izzivne oblike; ako jo nadomeščamo, bodi nadomestilo res popolno. V današnjih razmerah se bo tudi nemara pokazalo kot praktično, da jemljemo nekoliko ozira na romanske narode. — V gorenjih obrazcih je ohranjena tujka »katalog«; po pravici, ker nimamo in ne potrebujemo nadomestila; »p r o t o k o l e« je nadomeščen z »zapisnikom«, kar tudi vsako odobrava; tujka »r e p e t e n t« še nima primerne tako točnega domačega izraza, celo ne takega, ki bi vseboval tisto trohico graje, ki jo vsebuje za naše uho ta tujka. — Sprizajzimo se tudi s »k l a s i f i k a c i j o«. Pri tej priliki pa bodi omenjeno, da se v naši šolski praksi napačno rabijo besede »razredovati«, »razredovanje«, »razredovalen«, namesto pravilnega »red-

vati«, »redovanje« itd. Za latinski classis (nemško Klasse) imamo namreč mi 2 besedi: »razred« (skupina učencev) in »red« (označba znanja); ako torej dajem rede, tedaj redujem; r a z redovati bi se reklo: deliti po razredih, ne po redih! — V naših vzorcih še čitamo »t e r m i n« namesto »rok«; domače ni niti eno niti drugo, a drugo je vsaj slovansko, sicer pa se mednarodnega »termina« ni treba izogibati. — Eksterne učence bi kaj lahko nadomestili z »zunanjihi«, »zunanjihi«, a pojma se vendar ne krijeta popolnoma; »zunanjik« je širšega obsega. — Odločno pa odklanjamo izraz »r e p r o b i r a n i h« je bilo«; ta kar kriči po tujstvu. Če ne rabimo domačinke »zavrjnjenih«, pa pišimo, kar jaz zahtevam že dokaj let, slovansko glagolsko tvorbo »reprobiranih«. S pomočjo srboščine bo, upam, to moje načelo zdaj povsod prodrlo. Pa tudi o tem pii drugi priliki. — Beseda »s e m e s t e r« v slovenščini nima sreče. Polovično dobo šolskega leta imenujemo »tečaj«, to besedo pa potrebujemo za »kurz«; zato se je pričela uvajati prestavljenka nemškega Halbjahr: »polletje«, ki pa je slaba, ker semester ne obsega polovice leta (na visokih šolah celo ne). Oboje se zdaj pomešava: prvi »tečaj« srednjih šol zaključujemo s »polletnim« izkazom. Kazalo bi, da pustimo semester; moti nas pa »polletje« že kot beseda: dva — l — motita oko in izreko, rajši bi videli in slišali »poluletje«, čeprav je Skrabec tej obliki oporekal.

Izmed izrazov za učne predmete rabimo: »v e r o u k«, ne: »veronauk«; zakaj le verouk daje nauke o veri; recimo »prirodopis«, »zemljepis«, ne: »prirodopisje«, »zemljepisje«.

Iz zgoraj navedenih vzorcev morajo izginiti poulični izrazi: »izdelali so« (z odliko itd.), izpit »imajo«, napačna označba »prejelo jih je izpričevalo zrelosti« (to sprejetje ni poglavitna stvar).

Po sedanjem vzorcu, ki ima za sklepne rede i. tecaje poseben oddelek, bi bil i. tečaj tečajni, ne pa konferenčni zaključek 3. konference; tu je treba jasnosti.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVIII izkaz.

Po 50 K: Učit. društvo za radovljiski okraj po tovarišu Franu Jakliču — Radovljica. Po 30 K: Dev Ivan — Mokronog. Po 10 K: Zotter Ivan, Minka in Julija Mikličevi — Gomilsko. — Današnji izkaz 110 K. Prej izkazanih 5318 K. Skupaj 5428 kron.

Ivan Petrič, Ljubljana-Sp. Siška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. L. v S. p. G. sv. K.: Pišite na naslov: Savez hrvaških učiteljskih društev v Zagrebu, firv. učit. dom. Za nas nič plačila.

Penzija: Lahko dobite. Prošnja na višji šolski svet potom šol. vodstva in okrajnega šol. sveta. Izpričevalo uradnega zdravnika. Mi nimamo nič stroškov.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zastoj stanovanje dobi vpokojenec ali zakonski par brez otrok kot hišnik v vili Seunig, Lukovica pri Brezovici. — Natančneje pri Ivanu Seunigu, Ljubljana, Stari trg 7.

Vidrovo „Moje prvo berilo“

izide v novem natisku v najkrajšem času.

Izšla je brošura:

Novi prejemki aktivnega in upokojenega učiteljstva, vdov in sirot.
Naredba celokupne deželne vlade za SLOVENIJO
z dne 14. februarja 1919.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6.

Cena 1 K.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisuje podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanje sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisuje podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učiteljskega Tovariša«.

ki pa s službo strokovnega tajnika ni združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z navodbo zahtev glede plače je vložiti pri podpisanim vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti dne 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z a. č a s n o.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami. Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva, v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik: L. Jelenc. Tajnik: Vil. Rus.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. aprila 1919 K 132.220.30

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto 1/20. do 1/26. ure popoldne.

Čitajte!

Ravnokar je izšla knjižica

Dr. B. Derč:

Dojenček, njegovo negovanje in prehrana.

Vse matere, ki hočejo vzrediti zdrave in krepke otroke, morajo čitati to knjižico. Pisatelj — zdravnik strokovnjak za otroške bolezni — podaja praktične nasvete, kako je ravnati z dojenčki. Knjižica se naroča pri Tiskovni družbi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6. Cena K 3, s poštnino K 3.30. Denar je poslati naprej, ali pa se pošlje knjižica po povzetju.

Naročajte in širite brošuro:

Načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje

Sestavil odsek Zaveze jugoslovanskega učiteljstva za preustrojitev šolstva

Cena 2 K.

Naročila sprejema: Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6.

Prva jugoslovanska izdavalnica godal

Vaclav Schramm
Celje — Graška cesta — Celje

priporoča p. t. učiteljstvu svojo veliko zalogo godal, pihal, muzikalij, harmonik, strun in drugih godbenih potrebščin. Popravila se izvrše najnatančneje. — Postrežba točna in cena.

Naročajte in širite list